

Обставини справи

Заявник у цій справі був міноритарним акціонером компанії S.

4 лютого 2016 року М.Н. звернувся до Хорватського агентства з нагляду за фінансовими послугами (Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, далі – Агентство) з проханням затвердити оголошення про пропозицію щодо добровільного поглинання компанії S. Оскільки він мав стати власником 96 % акцій компанії, у своїй пропозиції про поглинання він узяв на себе зобов'язання виплатити міноритарним акціонерам 16,50 хорватських кун за акцію. Цю ціну було визначено як справедливу вартість акцій, встановлену на підставі експертного висновку.

4 березня 2016 року Агентство надало свою згоду. Воно встановило, що ціну акцій було визначено згідно з відповідними положеннями Закону про поглинання акціонерних товариств (далі – Закон про поглинання).

М.Н. опублікував пропозицію про поглинання компанії S і згодом звернувся до Центрального депозитарного та клірингового товариства (Središnje klirinško depozitarno društvo; далі – ЦДКТ) з проханням передати йому акції міноритарних акціонерів відповідно до Закону про поглинання. ЦДКТ виконало його прохання й виплатило міноритарним акціонерам компенсацію за їхні акції в розмірі, встановленому в пропозиції про поглинання.

19 червня 2016 року заявник та ряд інших колишніх міноритарних акціонерів компанії S звернулися з позовом до Господарського суду у місті Загребі (Хорватія) про визначення справедливої ціни акцій цієї компанії. Суд запропонував їм доповнити свої вимоги, але лише один з них, D.S., це зробив. Оскільки інші позивачі, включно із заявником, цього не зробили, суд у рішенні від 14 вересня 2016 року визнав їхню позовну заяву відкликаною. Ні заявник, ні інші позивачі не оскаржили це рішення, і воно стало остаточним.

Водночас 5 квітня 2016 року заявник звернувся до адміністративного суду для оскарження рішення Агентства від 4 березня 2016 року в частині, що затверджує ціну за акцію, встановлену в пропозиції про поглинання, стверджуючи, що її було визначено незаконно.

Адміністративний суд у місті Загребі визнав позов заявника неприйнятним через відсутність правового інтересу.

Вищий адміністративний суд відхилив апеляційну скаргу заявника.

Тоді заявник звернувся до Конституційного Суду, однак його скаргу було визнано непринятною.

До ЄСПЛ заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції, стверджуючи, що він не мав можливості оскаржити в суді розмір компенсації, присудженої йому за примусовий викуп його акцій мажоритарним акціонером.

Оцінка Суду

Загальні принципи щодо права на доступ до суду були узагальнені в рішенні у справі «Зубац проти Хорватії» (*Zubac v. Croatia*) [ВП], № 40160/12, §§ 76–79, від 5 квітня 2018 року.

Пункт 1 статті 6 Конвенції гарантує кожному право на звернення до суду з позовом щодо його прав та обов'язків цивільного характеру. Це право не є абсолютним і може підлягати обмеженням. Проте, встановлені обмеження не повинні звужувати наданий особам доступ у такий спосіб або такою мірою, що порушується сама суть цього права (там само, §§ 76 і 78).

У цій справі заявник не мав доступу до суду, який би дозволив йому оскаржити розмір компенсації, присудженої за примусовий викуп його акцій (див. пункти 6–12 рішення). Уряд не намагався заперечити цей факт, але стверджував, що таку повну відсутність доступу до суду було виправдано законною метою забезпечення належного здійснення правосуддя та захисту прав інших осіб.

Визначаючи, чи можна вважати обмеження права заявника на доступ до суду пропорційним для досягнення цих двох цілей, ЄСПЛ взяв до уваги той факт, що відповідні положення Закону про поглинання ґрунтувалися на Директиві 2004/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 квітня 2004 року про пропозиції про поглинання (далі – Директива) та транспонували її положення до хорватської правової системи. У пункті 8 преамбули Директиви зазначено, що, згідно з правом на справедливий суд, рішення наглядового органу, тобто органу, який здійснює нагляд за тими аспектами пропозицій, що регулюються Директивою, і забезпечує дотримання сторонами встановлених нею правил, за відповідних обставин повинні підлягати перегляду незалежним судом або трибуналом.

Більш важливим, як підтверджує власна практика ЄСПЛ за пунктом 1 статті 6 Конвенції, є те, що в справах про компенсацію, яка підлягає виплаті міноритарним акціонерам, яких було позбавлено їхніх акцій на користь мажоритарного акціонера, повну відмову в праві на доступ до суду не може бути виправдано (див., наприклад, рішення у справі «Суда проти Чеської Республіки» (*Suda v. the Czech Republic*), № 1643/06, §§ 48–55, від 28 жовтня 2010 року, де ЄСПЛ постановив, що зобов'язання заявника звернутися з вимогою про грошову компенсацію до арбітражних органів, що не відповідали основним гарантіям пункту 1 статті 6 Конвенції, без його відмови від цих гарантій, становило порушення його права на суд; порівняйте також з рішенням Суду справедливості Європейського Союзу від 9 вересня 2021 року у справі *Adler Real Estate and Others*, C-546/18, EU:C:2021:711, §§ 53 і 63–68, щодо застосування Директиви).

З огляду на вищевикладене ЄСПЛ виснував, що в цій справі повну відмову заявнику в праві на доступ до суду не було виправдано законною метою забезпечення належного здійснення правосуддя та захисту прав інших осіб.

Висновок

Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Рішення в цій справі ухвалене Комітетом 18 березня 2025 року й набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.